

*«Յնչոյ ...
Համորի և ողբերգության
հանկարծակի պոթելումներով լի»:
Զողի Փիքուրթ*

Աստղերն են մեղավոր

«Նյու Յորք թայմզի»
#1 քննախնդիր

Զոն Գրին

*«Նյու Յորք թայմզի կողմից քննախնդիր
ճանաչված՝ «Փնդրելով Այասական»
գրքի հեղինակ*

ԳՎՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ

Կյանքիս տասնյոթերորդ ծնունն վերջերում մայրս որոշեց, որ ես դեպրեսիայի մեջ եմ, հավանաբար, որովհետև հազվադեպ էի տնից դուրս գալիս, բավականին շատ ժամանակ էի անցկացնում անկողնում, նորից ու նորից նույն գիրքն էի կարդում, քիչ էի ուտում և իմ անսահման ազատ ժամանակից մի քիչ տրամադրում էի մահվան մասին մտորումներին:

Քաղցկեղի մասին յուրաքանչյուր գրքույկում, կայքում կամ նման այլ տեղերում դեպրեսիան միշտ ընդգրկվում է քաղցկեղի կողմնակի ազդեցությունների մեջ: Թեև, իրականում, այն քաղցկեղի կողմնակի ազդեցություն չէ: Գեյր-ընտան մահանալու կողմնակի ազդեցությունն է, քաղցկեղը՝ նույնպես: (Իրականում, համարյա ամեն ինչ մահանալու կողմնակի ազդեցությունն է): Բայց մայրս համոզված էր, որ ինձ բուժում է անհրաժեշտ, և տարավ իմ բուժող բժիշկ Ջիմի մոտ, ով համաձայնեց, որ ես, իրոք, ընկղմվում եմ կաթվածահար անող կլինիկական դեպրեսիայի մեջ, և այդ պատճառով հարկավոր է որոշակի ճշտումներ մտցնել իմ ընդունած դեղերի մեջ, ինչպես նաև պետք է ամեն շաբաթ հոգեբանական աջակցության խմբակ այցելել:

Տվյալ խմբակի առանձնահատկություններից էր ուռուց-քային հիվանդություններից տառապող անդամների կազմի հաճախակի փոփոխվելը: Իսկ ինչո՞ւ էր կազմն անընդհատ փոխվում. մահանալու ես մի կողմնակի ազդեցություն:

Հոգեբանական աջակցության խումբը, իհարկե, սաստիկ ճնշող էր: Հանդիպումները տեղի էին ունենում ամեն չորեքշաբթի, եզիսկոպոսյան քարաշեն եկեղեցու խաչածն նկուղում: Բոլորս շրջանածն նստում էինք խաչի ուղիղ կենտրոնում՝ հենց այնտեղ, որտեղ իրար կխաչվեին երկու տախտակներն ու որտեղ կլիներ Հիսուսի սիրտը:

Դա նկատեցի, քանի որ Փաթրիքը՝ աջակցության խմբակի առաջնորդը և միակ տասնույթ տարեկանից բարձր անձնավորությունը, այս հիմար, անիծյալ հանդիպումներից յուրաքանչյուրի ժամանակ գլուխ էր տանում Հիսուսի սրտի մասին իր բարբաջանքով, թե մենք՝ քաղցկեղի դեմ երիտասարդ պայքարողներս, նստած ենք Բրիտոսի սրբասուրբ սրտում և այն, և այն:

Մի խոսքով, ահա թե ինչ էր տեղի ունենում Աստծու սրտում. մենք՝ վեց, յոթ կամ էլ տասը հոգով ներս էինք մտնում, ոմանք՝ ոտքով, ոմանք՝ անվասայլակներով: Հին ու չոր թխվածքաբլիթներ ծամելով, վրայից էլ լիմոնաղ խմելով՝ նստում էինք «վստահության շրջանում» և արդեն քանիեքորդ անգամ լսում Փաթրիքի դժբախտ ու խղճուկ կյանքի ստղծակալի պատմությունը, թե ինչպես էին նրա մոտ ամորձիների քաղցկեղ հայտնաբերել և կարծում էին, թե նա ուր որ է կմահանա, բայց չմահացավ: Ու հիմա՝ արդեն չափահաս, նստած է այստեղ՝ եկեղեցու նկուղում՝ Լանդիկայի 137-րդ լավագույն քաղաքում, ամուսնադուծված է, կախվածություն ունի համակարգչային խաղերից, ընկերներ հիմնականում չունի, իր քաղցկեղային անցույթի հաշվին խղճուկ գոյություն է քարշ տալիս, դանդաղ ընթանում է դեպի մագիստրոսի կոչումը, որը, սակայն, որևէ կերպ չի բարելավելու իր աշխատանքային հեռանկարները, և, ինչպես բոլորս, սպասում է, թե երբ դամոկլյան սուրբ կրերի նրան այն թեթևությունը, որից խուսափել էր տարիներ առաջ, երբ քաղցկեղը խել էր նրա ամորձիները, բայց խնայել էր կյանքը, թեև միայն ամենաշոտայլ հոգին կարող էր դա կյանք անվանել:

ՉԵՐ ԲԱԵՏՆ Է՛, ԿԱՐՈՂ Է ԱՅՊՊԵՍ ԲԵՐԵԼ

Հետո մենք ներկայանում էինք՝ անուն, տարիք, այստորոշում, ու թե ինչպես ենք մեզ զգում այսօր: «Ես Հեզելն եմ, - ասում էի ես, երբ հերթն ինձ էր հասնում, - տասնվեց տարեկան: Առաջնային օջախը՝ վահանաձև գեղձ՝ թոքերումս վաղուց հիմնված ուռուցքային բջիջների տպավորիչ քանակությամբ գաղութներով: Ինքնազգացողությունս՝ նորմալ»:

Երբ բոլորս ներկայանում էինք, Փաթրիքը միշտ հարցնում էր, թե որն է մեկն ուզում է կիսվել իր մտքերով կամ ապրումներով: Ու հետո սկսվում էր աջակցության խմբակային մաստորրացիան: Բոլորն սկսում էին խոսել իրենց պայքարի, կովի, հաղթանակների, նիհարելու և ուլտրաձայնային հետազոտությունների մասին: Բայց արդարացի լինելու համար ստեմ, որ Փաթրիքը թույլ էր տալիս խոսել նաև մահվան մասին: Թեև շատերը դեռ չէին պատրաստվում մահանալ՝ նրանք դեռ հասնելու էին չափահասության, ինչպես Փաթրիքը:

(Իսկ սա նշանակում էր, որ այս ամենի մեջ որոշակի մրցակցություն կար, բոլորը ուզում էին հաղթել ոչ միայն քաղցկեղին, այլև սենյակում գտնվող մյուս բոլոր հիվանդներին: Հասկանում եմ, որ գուցե սա անտրամաբանական է, բայց երբ քեզ ասում են, որ նման հիվանդների, օրինակ՝ քսան տոկոսը, ապրում է հինգ տարի, իսկույն հաշվարկելով հասկանում ես, որ դա պատահում է հինգից մեկի մոտ... Ու շուրջդ նայելով՝ մտածում ես, ինչպես յուրաքանչյուր առողջ մարդ կմտածեր. «Ես էս չորս տակնքներից հաստատ երկար եմ ապրելու»):

Աջակցության խմբակի միակ լուսավոր կետը Այզեք անունով տղան էր: Երկար դեմքով, նիհար երիտասարդ էր՝ ուղիղ, շեկ մազերը միշտ մի աչքի վրա քերված:

Ու հենց այչերն էին նրա խնդիրը. տատապում էր աչքի մի շատ հազվագյուտ քաղցկեղից: Նրա մի աչքը հեռացրել էին, երբ դեռ երեխա էր: Հիմա հաստ ապակիներով ակնոց էր կրում, որ նրա և՛ իսկական, և՛ ազակե այչերն անբնա-

կանտրեն խոշորացնում էր, ու գլուխն ասես անբողջովին արհեստական աչք լիներ, և իսկական աչքն էլ սևեռված նա-
յում էր քեզ: Ինչքան հասկացա Այզեքի հազվադեպ այցելից՝
հիվանդության կրկնությունը վտանգել էր նաև մյուս՝ ասողջ
աչքը:

Ես ու Այզեքը գրեթե բացառապես հոգոցներով էինք հա-
ղորդակցվում: Ամեն անգամ, երբ ինչ-որ մեկը խոսում էր հա-
կաբաղցկեղային սննդակարգերի կամ շնածկան աղացած լո-
ղակ ներշնչելու և նման այլ բաների մասին, նա լուռ նայում
էր ինձ ու հազիվ լսելի հոգոց հանում: Ես էլ, ի պատասխան,
թեթևակի տարուրերում էի գլուխս ու նույնպես հոգոց հանում:

Այսպիսով, աջակցության խմբակը կատարյալ հիմարու-
թյուն էր, ու մի քանի շաբաթ հետո ես գոռում-ճչում էի, ոտքերս
դռփում հատակին՝ իմ դժգոհությունն արտահայտելով մայ-
րիկիս այդ նախաձեռնությանը: Եվ, փաստորեն, հենց այն
չորեքշաբթի օրը, երբ ծանոթանալու էի Օգոստոս Ռոթերսի
հետ, հնարավոր ամեն ինչ անում էի աջակցության խմբակից
գլուխս ազատելու համար, երբ ես ու մայրիկս, բազմոցին
նստած, «Ամերիկայի հաջորդ թոփ մոդելը» հեռուստաշոուի
նախորդ սեզոնի տասներկու ժամյա մարաթոնի երրորդ մասն
էինք դիտում, որը, անկեղծ ասած, ես արդեն տեսել էի. ինչևէ:

Ես. – Էլ չեմ ուզում աջակցության խմբակ գնալ:

Մայրիկ. – Տարբեր գրադմոնքների նկատմամբ հեռաքրքու-
թյան կորուստը նույնպես դեպրեսիայի ավտանշաններից
է:

Ես. – Ուրեմն թող «Ամերիկայի հաջորդ թոփ մոդելը»
հեռուստաշոուն նայեմ, ինչ պակաս գրադմոնք է:

Մայրիկ. – Հեռուստացույց դիտելը պասիվ գրադմոնք է:

Ես. – Հըրրի, խնդրում եմ, մա՛:

Մայրիկ. – Հեյզել, դու դեռահաս ես ու պետք է քեզ դեռա-
հասի պես պահես. նոր ընկերներ ձեռք բերես, անից
դուրս գաս և կյանքդ կառուցես:

Ես. – Դե, եթե ուզում ես ինձ դեռահասի պես պահեմ,